

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРОГРАМА

вступного **фахового** випробування для здобуття
освітнього ступеня «**Бакалавр**» за спеціальністю

051 «Економіка»

на основі ОКР «Молодший спеціаліст», ОПС «Фаховий молодший бакалавр»,
ОС «Молодший бакалавр»

Розглянуто і схвалено

Вченою радою ЛНАУ

Протокол № 6 від 23 березня 2021 р.

Дубляни 2021

Програма вступного фахового випробування для осіб, які на основі ОКР «Молодший спеціаліст», ОПС «Фаховий молодший бакалавр», ОС «Молодший бакалавр» вступають для здобуття ОС «Бакалавр», базується на знаннях, отриманих при вивченні наступних дисциплін:

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Особливості економічної діяльності підприємств в аграрному секторі економіки. Особливості сільськогосподарського виробництва. Формування підприємницького середовища в аграрному секторі економіки. Розвиток агробізнесу в ринкових умовах господарювання. Ринок і ринкове середовище. Функції ринку. Інфраструктура ринку. Ресурсний потенціал аграрних підприємств.

Розміщення, спеціалізація, концентрація та галузева структура аграрних підприємств. Економічна суть і значення розміщення виробництва. Спеціалізація підприємств і концентрація сільськогосподарського виробництва. Галузева структура аграрних підприємств. Економічна ефективність і показники оцінки галузевої структури підприємства.

Матеріально-технічна база сільськогосподарських підприємств. Суть матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств, її речові та структурні особливості. Забезпеченість сільськогосподарських підприємств технікою та ефективність її експлуатації. Визначення рівня механізації окремих сільськогосподарських робіт. Показники продуктивності автотранспорту. Енергетичні ресурси підприємства та їх використання.

Земельні ресурси підприємств та їх використання. Земля в системі ресурсного потенціалу підприємства та її господарське використання. Класифікація земельних угідь і їх структура. Землезабезпеченість і структура посівних площ сільськогосподарських підприємств. Економічна ефективність використання земельних угідь у сільському господарстві. Натуральні й вартісні показники та методика їх визначення.

Персонал підприємства, продуктивність, мотивація та оплата праці. Сутність, склад і структура персоналу підприємства. Оцінка забезпеченості підприємства персоналом і аналіз фонду робочого часу. Продуктивність праці: суть і значення, методика визначення та напрями її підвищення. Мотивація та оплата праці в сільськогосподарських підприємствах.

Основні фонди сільськогосподарських підприємств і ефективність їх використання. Склад і структура основних фондів підприємства. Методи оцінки та показники використання основних виробничих фондів. Амортизація основних фондів і нематеріальних активів. Методи нарахування амортизації. Система показників ефективності використання основних фондів. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів сільськогосподарських підприємств.

Оборотні фонди й фонди обігу сільськогосподарських підприємств. Економічна суть, склад і джерела формування оборотних фондів. Визначення потреби підприємства в оборотних фондах і фондах обігу. Економічна ефективність використання оборотних фондів і фондів обігу та шляхи її підвищення.

Коефіцієнт оборотності та період обороту матеріальних оборотних засобів. Матеріаловіддача та матеріаломісткість продукції.

Витрати виробництва й собівартість продукції. Витрати виробництва: суть, склад і класифікація. Поняття й види собівартості продукції. Структура собівартості продукції. Послідовність і методи визначення собівартості сільськогосподарської продукції. Напрями, джерела та резерви зниження собівартості продукції.

Ціна та якість продукції сільськогосподарських підприємств. Види та система цін у сільському господарстві. Принципи та методи ціноутворення. Мета цінової політики підприємства. Методи та принципи ціноутворення. Економічно обґрунтована ціна. Якість сільськогосподарської продукції: поняття, показники та методи оцінки. Чинники, що впливають на якість продукції. Основні способи підвищення якості. Стандартизація та сертифікація продукції.

Виробничі й фінансові результати діяльності підприємства. Валова продукція сільського господарства. Товарна продукція сільського господарства. Доходи та прибутки підприємства. Фактори, що впливають на прибуток. Схема використання прибутку підприємства.

Ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств. Суть економічної ефективності сільськогосподарського виробництва. Рівень рентабельності виробництва. Норма прибутку. Напрями підвищення економічної ефективності сільськогосподарського виробництва. Резерви підвищення ефективності виробництва.

Інвестиційна діяльність і капітальні вкладення підприємств. Інвестиційна діяльність підприємства: компоненти, джерела й ефективність. Об'єкти та суб'єкти інвестиційної діяльності. Функціонально-елементний склад інвестицій підприємства. Оцінка ефективності реальних інвестицій. Суть капітальних вкладень. Ефективність капітальних вкладень. Напрями та джерела капітальних вкладень. Шляхи підвищення ефективності капітальних вкладень та інвестиційної діяльності в аграрній сфері.

Економічний ріст і розширене відтворення в підприємствах. Типи економічного росту підприємства. Суть і особливості розширеного відтворення в аграрній сфері. Розширене відтворення в сільському господарстві. Інтенсивне відтворення. Натуральні та вартісні показники розширеного відтворення. Відтворення валового продукту та ресурсного потенціалу підприємства.

Інтеграційні процеси в аграрному секторі економіки. Суть агропромислової інтеграції. Особливості розвитку агропромислових підприємств і об'єднань у ринкових умовах. Регіональні та господарські агропромислові формування. Соціальна складова інтеграційних процесів. Суть міжгосподарської кооперації. Вертикальна та горизонтальна кооперація. Форми організації виробництва, базовані на міжгосподарській кооперації.

Інтенсифікація виробництва й інноваційна діяльність підприємств. Науково-технічний прогрес та інтенсифікація сільськогосподарського виробництва. Суть, поняття й показники інтенсифікації. Поняття й види інноваційної діяльності. Ефективність впровадження інновацій у сільськогосподарських підприємствах. Шляхи активізації інноваційної діяльності в аграрній сфері.

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Вступ до економічної теорії. Суспільне виробництво та його основні фактори. Крива виробничих можливостей. Поняття альтернативних витрат. Інституційна структура економіки. Економічні системи та їх класифікація. Порівняльний аналіз економічних систем у теоріях індустріально-економічного розвитку.

Основи функціонування ринкової економіки. Виробничі можливості й потреби суспільства. Виробництво і його основні фактори. Обмеженість ресурсів. Товарна форма організації суспільного виробництва. Суть і функції грошей. Грошовий обіг і його закони. Інфляція, її суть і причини. Конкуренція, її сутність і основні функції в ринковій економіці.

Мікроекономіка. Підприємницька діяльність, її сутність і різноманітність організаційних форм. Витрати виробництва, дохід і прибуток підприємства. Управління фірмою. Менеджмент і його основні функції. Маркетингова діяльність фірми: сутність, види, мета. Механізм ціноутворення на підприємстві. Ринок праці. Сутність відносин найму робочої сили. Заробітна плата як регулятор ринку праці. Ринок капіталу. Інвестиційні блага, інвестиційні кошти й інвестування. Дисконтування. Ринок кредитних ресурсів. Ставка процента.

Макроекономіка. Предмет і основні проблеми макроекономіки. Національне багатство: сутність, структура та джерела збільшення. Економічна рівновага: сутність, види й передумови. Створення національної інноваційної системи України. Рівновага на грошовому ринку. Поняття кредитно-банківської системи. Страхування: сутність і функції.

ЕКОНОМІКА ПРАЦІ ТА УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Об'єкт, предмет, завдання та методологічні основи економіки праці. Економіка праці як галузь економічної науки. Предмет і завдання економіки праці. Мета й методологічні основи економіки праці. Сутність поняття «праця», види праці, її характеристика. Роль праці в розвитку людини та суспільства. Зміст і характер праці.

Трудові ресурси та трудовий потенціал суспільства. Класифікація населення згідно з вимогами Міжнародної організації праці (МОП). Структура населення, склад і характеристика. Стан і структура трудових ресурсів. Класифікація трудових ресурсів, їх характеристика. Баланс трудових ресурсів. Показники використання трудових ресурсів. Поняття трудового потенціалу. Кількісні та якісні характеристики трудового потенціалу.

Ринок праці та його регулювання. Ринок праці: сутність, зміст і структура. Механізм функціонування ринку праці. Сегментація ринку праці. Гнучкість ринку праці. Національні ринки праці: співвідношення внутрішнього й зовнішнього. Попит і пропозиція на ринку праці. Безробіття. Ринок праці як підсистема ринкової економіки. Регулювання ринку праці. Інфраструктура ринку праці.

Планування праці. Планування праці, його роль в управлінні людськими ресурсами. Трудові показники, їх взаємозв'язок і вплив на ефективність діяльності суб'єктів господарювання. Планування праці на макро- і мезорівнях.

Показники праці як складова бізнес-плану.. Методи планування трудових показників на рівні підприємства. Розробка планів із продуктивності праці, чисельності персоналу, фонду заробітної плати.

Організація праці. Сутність, зміст і значення організації праці. Принципи організації праці. Організація праці на макро- і мезорівнях. Характеристика складових організації праці на рівні підприємства. Організація праці на робочому місці. Умови праці: сутність і значення. Взаємозв'язок організації праці з організацією виробництва. Нормування праці як провідна складова її організації. Критерії та показники ефективності організації праці.

Продуктивність і ефективність праці. Поняття ефективності й інтенсивності праці. Показники ефективності: продуктивність і рентабельність праці. Показники й методи вимірювання продуктивності праці. Фактори, що впливають на продуктивність праці. Резерви підвищення продуктивності праці. Основні напрямки підвищення продуктивності праці на підприємстві.

Витрати на персонал і заробітна плата. Заробітна плата як соціально-економічна категорія. Складові вартості робочої сили. Принципи та складові елементи організації заробітної плати. Функції заробітної плати. Економічний зміст договірної регулювання оплати праці.

Планування праці на підприємстві та соціальний розвиток організації. Сутність і методика планування праці. Завдання, зміст і показники плану з праці, порядок його розробки. Планування чисельності керівників, фахівців і службовців. Методика планування фонду заробітної плати. Способи визначення середньої зарплати. Сутність соціальної діяльності підприємства. Порядок розробки плану соціального розвитку трудового колективу підприємства.

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Закономірності, принципи й фактори розміщення продуктивних сил і формування економіки регіонів. Економічні закони й закономірності розміщення виробництва, їх об'єктивний характер. Закономірності й сучасні інтеграційні процеси. Основні закономірності розміщення продуктивних сил. Основні напрями формування й удосконалення територіальної організації виробництва.

Економічне районування та територіальна організація господарства. Економічне районування як науковий метод територіальної організації народного господарства. Засади економічного районування. Економічний район, його основні ознаки. Основні районоутворюючі фактори. Принципи економічного районування.

Регіон у системі територіального поділу праці. Регіон як об'єкт дослідження регіональної економіки. Регіоналізація економіки. Територіальний поділ праці – головна умова спеціалізації економічних регіонів. Спеціалізація економічних регіонів і методики її оцінки.

Сутність, мета й завдання регіональної економічної політики. Сутність державної регіональної економічної політики. Об'єкти й суб'єкти державної регіональної політики. Основні принципи державної регіональної економічної політики. Основні цілі державної регіональної економічної політики.

Механізм реалізації регіональної економічної політики. Поняття, сутність і складові механізму реалізації державної регіональної економічної політики. Організаційно-правова база реалізації регіональної економічної політики. Спеціальні (вільні) економічні зони – один із засобів реалізації регіональної економічної політики. Міжрегіональне та прикордонне співробітництво.

Природний і трудоворесурсний потенціал України. Природно-ресурсний потенціал і його структура. Характеристика природно-ресурсного потенціалу економічних районів. Чисельність, склад і розміщення населення України. Відтворення людського потенціалу країни та його регіональні особливості. Міграційні процеси та їх види. Особливості формування та розселення населення.

Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку й розміщення. Міжгалузеві комплекси, їх сутність, структура та значення. Сутність, структура, основні проблеми та перспективи розвитку паливно-енергетичного, машинобудівного, агропромислового, транспортного, лісопромислового, хімічного та соціального комплексів. Процеси інтеграції та підвищення ролі регіонів.

Економіка регіонів України. Місце й роль регіонів у розвитку економіки країни. Природно-ресурсний, виробничий і трудовий потенціали регіонів. Територіальна й галузева структура господарства регіонів. Проблеми й напрямки розвитку та розміщення продуктивних сил регіонів.

Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури. Зовнішньоекономічна діяльність України в умовах ринкової економіки. Зміст і форми міжнародної економічної інтеграції. Економічна інтеграція України в європейську світову структуру. Експортний потенціал України й можливості його реалізації на світовому ринку.

Фактори сталого розвитку продуктивних сил. Природно-ресурсні фактори розвитку продуктивних сил. Фактор ринкової кон'юнктури розвитку продуктивних сил. Фактор історико-географічного положення розвитку продуктивних сил. Екологічний і економічний фактори розвитку продуктивних сил.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЦІНОВА ПОЛІТИКА

Економічна необхідність державного регулювання економіки та його зміст. Поняття державного регулювання економіки та його механізму. Механізм державного регулювання економіки. Ринкова економіка. Роль державного регулювання економіки в зміцненні економічної незалежності країни та її національної безпеки.

Головні напрями державного регулювання ринкової економіки. Чинники, що визначають рамки державного регулювання. Формування багатокладності економіки. Чинники, що визначають рамки державного регулювання економіки.

Державні органи управління в системі аграрної економіки. Стратегія соціально-економічного розвитку країни. Правове регулювання економічних відносин. Кадрова політика. Специфіка діяльності місцевих державних адміністрацій.

Методи й форми державного регулювання. Класифікація методів державного регулювання. Прямі методи державного регулювання. Правове регулювання економіки. Грошово-кредитна державна політика. Фінансова політика.

Регіональна економічна політика. Державна регіональна економічна політика. Суб'єкти й об'єкти державної регіональної економічної політики. Принципи державної регіональної економічної політики. Механізм державного регулювання регіонального розвитку. Основні складові елементи механізму державного регулювання регіонального розвитку.

Державне регулювання природоохоронної діяльності. Поняття екології та чинники, що впливають на неї. Сучасний стан навколишнього середовища в Україні. Пасивна екологічна політика. Активна екологічна політика. Державна програма охорони навколишнього середовища й раціонального використання природних ресурсів. Екологічна експертиза. Економічні заходи для забезпечення охорони навколишнього природного середовища.

Державна аграрна політика в Україні. Напрямки здійснення аграрної політики України. Складові аграрної політики України. Основні напрямки аграрної політики. Зрівноважений розвиток сільських регіонів. Програми державної допомоги.

Рекомендована література:

1. Акулов М. Г. та ін. Економіка праці і соціально-трудові відносини : навч. посіб. Київ : Центр учбової л-ри, 2012. 327 с.
2. Базилевич В. Д., Базилевич К. С., Баластрик Л. О. Макроекономіка : підручник / За ред. В. Д. Базилевича. Київ : Знання, 2015. 851 с.
3. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. Київ : Кондор - Видавництво, 2016. 378 с.
4. Васильців Т. Г., Іляш О. І., Міценко Н. Г. Економіка малого підприємства : навч. посіб. / за ред. д-ра екон. наук Т. Г. Васильціва. Київ : Знання, 2013. 446 с.
5. Васильців Т. Г., Качмарик Я. Д., Блонська В. І., Лупак Р. Л. Бізнес-планування : навч. посіб. Київ : Знання, 2013. 207 с.
6. Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економічна діагностика : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 307 с.
7. Данилишин Б. М., Чернюк Л. Г., Фащевський М. І. Соціально-економічні проблеми розвитку регіонів: методологія і практика / За ред. Данилишина Б. М. Черкаси: ЧДТУ, 2006. 315 с.
8. Долішній М. І., Стадницький Ю. І., Загородний А. Г., Товкан О. Е. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: навч. посіб. Львів : НУ «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід», 2003. 256 с.
9. Економічна теорія: Політекономія : підручник / За ред. В. Д. Базилевича. Київ : Знання-Прес, 2015. 615 с.
10. Захарченко В. І., Балахонова О. В., Меркулов М. М. Економіка підприємства : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2014. 300 с.

11. Збарський В. К., Бабієнко М. Ф., Кулаєць М. М., Синявська І. М., Хоменко М. П. Економіка сільського господарства : навч. посіб. / за ред. проф. В. К. Збарського. Київ : Агроосвіта, 2013. 352с.
12. Калина А. В. Економіка праці та соціально-трудова відносини : навч. посіб.; Міжрегіон. акад. управ. персоналом. Київ : Персонал, 2014. 497 с.
13. Клиновий Д. В., Пепа Т. В. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка України: Навч. посіб. / За наук. ред. Л. Г. Чернюк. Київ : Центр навч. л-ри, 2006. 728 с.
14. Кодекс законів України про працю України. URL : <https://zakon.help/law/322-VIII/edition30.04.2017/page4>.
15. Кривицька О. Р. Економіка підприємства : навч. посіб. Острого : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013. 296 с.
16. Кулішов В. В. Економіка підприємства: теорія і практикум : навч. посіб. Львів: Магнолія 2006, 2014. 208 с.
17. Мельнік Л. Г. Економіка підприємства : навч. посіб. Ліра. Київ, 2015. 876 с
18. Михасюк І. Р. Державне регулювання економіки : підручник / І. Р. Михасюк. К. : Ліра-М, 2011. 216 с.
19. Петрига О. М., Яворська Т. І., Прус Ю. О. Економіка аграрного підприємства: навч. посіб. / за ред. О. М. Петриги, Т. І. Яворської. Мелітополь: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2016. 498 с.
20. Сумцов В. Г., Филиппова І. Г., Балахнін Г. С. Економіка праці і соціально-трудова відносини : навч. посіб. 3-є видання, перероблене і доповнене Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. 512 с.
21. Чистов С. М., Никифоров А. С., Куценко Т. Ф. та ін. Державне регулювання економіки: навч. посіб. Вид. 2-ге, допрац. і допов. Київ : КНЕУ, 2004. 440с.
22. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. Видання 2-ге перероб. і доп. Київ : Видавництво Ліра, 2017. 600 с.

Оцінювання вступного фахового випробування для здобуття освітнього ступеня «Бакалавр» на базі ОКР «Молодший спеціаліст», ОПС «Фаховий молодший бакалавр», ОС «Молодший бакалавр» проводиться за 200-бальною шкалою (від 100 до 200 балів):

- питання 1-2 оцінюються максимально по 10 балів кожне;
- питання 3-4 оцінюються максимально по 20 балів кожне;
- питання 5 оцінюються максимально у 40 балів.

За повну та правильну відповідь на всі запитання абітурієнт може набрати максимально 200 балів (за 200-бальною шкалою).

При цьому до участі в конкурсному відборі допускаються особи, які отримали за результатами вступного фахового випробування не менше 130 балів.

Критерії оцінювання відповідей на питання фахового вступного випробування:

- відповідь у 90-100% від кількості балів оцінюється, якщо вступник у повному обсязі розкрив зміст питання; здатен формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями; правильно розв'язав завдання;

- відповідь у 70-80% від кількості балів оцінюється, якщо вступник достатньо повно розкрив зміст відповіді, але при викладанні деяких аспектів не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки; правильно розв'язав завдання, але допустив незначні неточності;

- відповідь у 50-60% від кількості балів оцінюється, якщо вступник в цілому розкрив основний зміст питання, але без обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки; завдання розв'язав не повністю;

- відповідь до 50% від кількості балів оцінюється, якщо вступник недостатньо розкрив зміст теоретичних питань і практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності; завдання розв'язав частково або неправильно.

Програму розглянуто на засіданні приймальної комісії ЛНАУ (протокол № 6 від 22.03.2021 р.)